

mij ter beschikking staande feitenmateriaal zij alleen geweest op de opmerking in het in 1863 verschenen werk van den Nederlandschen psychiater SCHRÖDER VAN DER KOLK: „De pathologie en therapie der zielsziekten”, dat hij bij optreden van febris intermittens bij zielsziekten meermalen verbetering heeft waargenomen en daarom in zulke gevallen de geneeskrachtige werking van de koorts niet onderbroken heeft. Vele gelijksoortige waarnemingen brachten WAGNER-JAUREGG ertoe de toevallig ontstane besmetting kunstmatig optewekken, natuurlijk met inachtneming van alle mogelijke voorzorgen bijv. bloedonderzoek der patiënten door een bacterioloog vóór, gedurende en na deze behandeling, enz.. Indien BOLTEN meent, dat deze behandeling „niet geheel onbedenklijk” is, wijs ik hem op de mededeelingen van DOERR, MÜHLENS, PLAUT, WAGNER-JAUREGG, WEICH-BRODT, WEYGANDT, JAHNEL, e.a., die hem zeker zullen geruststellen. FABER wijs ik op mijn reeds genoemde artikel in *Neurotherapie*, waarin hij een uitvoerig antwoord op bijna al zijn vragen zal vinden.

Weltevreden, Instituut Pasteur, 26 Juni 1922.

L. KIRSCHNER.

„ZAKEN ZIJN ZAKEN”.

Het volgende schrijven verzond ik eenige dagen geleden aan de hoofdredactie der *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, met een begeleidend verzoek om *eventuele* opname als ingezonden stuk. Wat ik dus eenigszins had verwacht, werd bewaarheid: het werd niet geplaatst.

HOE TE KOMEN TOT EEN BELANGRIJKE BEZUINIGING OP GENEESMIDDELEN?

Uw geneeskundige medewerker schrijft in het avondblad C van 21 Juli 1922 over bovengenoemd onderwerp. In zijn geschrift komen behartigenswaardige wenken voor. Vooral zijn opmerking in zake het te kort schieten onzer opleiding als volksofvoeders is zeer juist. Maar in zeker opzicht maakt hij het zich wel gemakkelijk. Want wij krijgen geen antwoord op de voor de hand liggende vraag, hoe hij zijn doel denkt te bereiken, als hij zegt: „Men moet de menschen niet alleen afkeer van kwakzalvers, maar ook voor geneesmiddelgebruik zonder noodzaak, bijbrengen”. Wanneer uw geneeskundige medewerker dit m.i. cardinale punt eens nader toelichtte en niet volstond met een „Men moet”, zou hij de gemeenschap een nuttigen dienst bewijzen. Speciaal zie ik met belangstelling tegemoet zijn oordeel over de advertentierubriek en de rubriek „Mededeelingen buiten verantwoordelijkheid der redactie” onzer dagbladpers, waar het betreft abdijsiroop-zwendel (het woord is van uw geneeskundigen medewerker) en anderen zwendel op dit gebied, welke dag aan dag het volk worden voorgezet.

Tot slot wensch ik de aandacht te vestigen op de zinsnede: „De groote massa der Nederlandsche artsen stelt geen belang in — neemt althans geen werkzaam aandeel aan — de bestrijding der kwakzalverij”. Dat is zoo’n bewering, die in haar algemeenheid niet te ontkennen of te bevestigen is. Ik vraag maar alleen: wat weet uw geneeskundige medewerker er per slot van rekening van, hoe wij als huismedicus onze patiënten in dit opzicht inlichten?

Rotterdam, 21 Juli 1922.

H. E. MOLEMA, arts.

Een en ander moge wellicht ook een kleine vingerwijzing zijn voor hen, die wel eens goed bedoelde pogingen willen aanwenden om een „werkzaam aandeel aan de bestrijding der kwakzalverij” te nemen. In één onzer afdelingsvergaderingen toch is dit jaar een collega met een voorstel gekomen om bij de dagblad-directies er op aan te dringen opname van advertenties (resp. rubriek „Mededeelingen en aanbevelingen buiten verantwoordelijkheid der redactie”), waarin zwendelartikelen als het bovengenoemde en andere voorkomen, te weigeren. Dit voor-

stel is ingetrokken, omdat een ander collega uiteenzette, dat hier zakelijke overwegingen bij onze couranten in het spel waren. Zoodat men tegenwoordig in een dagblad deftig onder „Wetenschappelijke berichten” kan lezen van zwendel op zeker gebied en in hetzelfde dagblad het bewuste middel vindt aangeprezen, maar dan vooral buiten verantwoordelijkheid der redactie! Het is leuk. Of minder leuk? Scherpzinnig wordt dan gezegd, dat aan een dagblad zijn, gescheiden van elkaar, een redactioneel en een administratief gedeelte, maar deze „verklaring” is mij altijd nog te..... zakelijk.

Rotterdam, 28 Juli 1922.

H. E. MOLEMA.

INVLOED VAN WONING EN VOEDING OP TUBERCULOSE-STERFTE.

In het *Tijdschrift* van 29 Juli j.l. heeft collega MOLEMA een beschouwing gegeven over de tuberculose-sterfte in verband met de woning en voeding, waarmee ik mij niet geheel kan vereenigen. MOLEMA schrijft de tuberculose-sterfte gedurende de oorlogsjaren hoofdzakelijk toe aan de woningnood. Daarom kan hij zich ook niet met de uitspraak van de Centrale Gezondheidsraad vereenigen, dat de slechte behuizing van geringen invloed op de tuberculose is geweest. In het orgaan *Het Gemeentebestuur* van 7 April 1921 heb ik aangetoond, dat de toename van de tuberculose-sterfte niet veroorzaakt wordt door de woningnood. Immers de woningnood blijft na 1918 stijgen, terwijl de tuberculose-sterfte in 1919 en volgende jaren sterk daalt. MOLEMA wil deze daling aan de vermeerderden woningaanbouw toeschrijven, maar houdt geen rekening met het feit, dat niettegenstaande deze vermeerderde aanbouw het woningtekort is blijven stijgen. Volgens mijn meening is de daling van de tuberculose-sterfte na de oorlog dan ook bijna alleen toe te schrijven aan de betere voeding.

Rotterdam 29 Juli 1922.

J. SANDERS.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Internationaal Oogheelkundig Congres.

In een bijvoegsel tot de Nederlandsche *Staatscourant* van 25 Juli 1922 No. 143 is opgenomen het verslag van prof. G. F. ROCHAT te Groningen, die als afgevaardigde der Nederlandsche reering met internationaal oogheelkundig congres van 25 tot 29 April 1922 te Washington gehouden heeft bijgewoond, over dit congres. Het luidt als volgt:

Op 25, 26, 27 en 28 April werd te Washington D.C. gehouden een internationaal oogheelkundig congres, bijeengeroepen door The American Ophthalmological Society, The Section of Ophthalmology of the American Medical Association, en The American Academy of Ophthalmology and Otolaryngology. Op 25 April te halftien 's morgens werd dit congres geopend door den vice-president der Vereenigde Staten van Noord-Amerika, die, namens zijn regeering, de officieele gedelegeerden verwelkomde. In zijn welkomstrede deed de spreker het groote belang uitkomen, dat de Staat heeft bij een goede oogheelkundige verzorging zijner inwoners in verband met het behoud hunner arbeidskracht en met het oog op de eischen, die voor zoovele beroepen aan het gezichtsvermogen worden gesteld.

Vervolgens werden door den voorzitter van het congres, prof. G. DE SCHWEINITZ, van de University of Pennsylvania, de verschillende officieele afgevaardigden aan het congres voorgesteld, waarna ieder van hen, namens zijne regeering, een redevoering hield. Vertegenwoordigers waren gezonden, behalve door Nederland, uit Europa door Zweden, Frankrijk, Engeland, Spanje, Italië, België, Tzecho-Slowakije,